

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

Desirable Characteristics of School Administrators in the Opinions of Teachers
in Schools under the Office of the Secondary Educational Service Area 22

ปวิวิญญา ผานสุวรรณ*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสชา ภาวะบุตร**

ดร.ประสพ สุวรรณ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เปรียบเทียบ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน และหาแนวทางยกระดับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 330 คน โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของครูและแบบสอบถาม เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน การวิเคราะห์ เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ตัวแปร เพศ วุฒิ การศึกษา ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดโรงเรียนใช้แบบทดสอบ (F-test) ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบทางเดียว (One – way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างทดสอบ รายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนคุณลักษณะด้านวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ
2. การเปรียบเทียบลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะ ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า จำแนกตามเพศ คุณลักษณะส่วนบุคคล โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านบุคลิกภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์, ผู้บริหารโรงเรียน

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เขต 1

พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านความเป็นผู้นำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคุณลักษณะด้านวิชาชีพ พบว่า โดยภาพรวมและรายข้อ ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางในการยกระดับที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของเชี่ยวชาญ คือ คุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำคุณลักษณะด้านวิชาชีพ ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน และด้านทักษะความสามารถ

ABSTRACT

This study aimed to investigate desirable characteristics of school administrators as perceived by teachers in schools, compare desirable characteristics of school administrators in the opinions of teachers in schools classified by gender, educational qualifications, working experience and school size, and uplift desirable characteristics of school administrators in the perception of teachers in schools under the Office of the Secondary Educational Service Area 22. Samples consisted of 330 teachers in schools under the Office of the Secondary Educational Service Area 22 in the academic year 2014 using Krejcie and Morgan's tables and multistage random sampling. Tools used to collect data were a questionnaire on general status of school administrators as well as a questionnaire on desirable characteristics of school administrators. A comparative analysis was employed on teachers' opinions concerning desirable characteristics of school administrators as perceived by teachers in schools under the Office of the Secondary Educational Service Area 22. Variables on gender, educational qualification were analyzed by t-test. Variables on working experience and school size were analyzed through F-test (One-Way ANOVA). Pairwise was analyzed by Scheffe's Method. Tables were presented in forms of a descriptive analysis.

The findings were as follows:

1. The school administrators' characteristics in the opinions of the teachers in the schools under the Office of the Secondary Educational Service Area 22 on individual characteristics, in eneral, were at the high level. When separately considered, it was found that every item was at the high level. In case of occupational characteristics, it was determined that they were at the high level as a whole. When each aspect was considered, it was found that every item was at the high level.

2. The comparison of the desirable characteristics of the school administrators in the Perception of the teachers in the schools under the Office of the Secondary Educational Service Area 22 revealed that the individual characteristics classified by gender were significantly different in general. When each aspect was considered, it was found that there was a difference on human relations at the .05 level of significance. When classified by educational qualification, it was determined that there were no significant differences. When classified by working experience, it was found that there were no differences. When separately considered, there was a difference on personality at the .01 level of significance. When classified by school size, it was determined that there were no significant differences as a whole. When ach aspect was considered, it was found that morality and ethics indicated a significant difference at the .05 level. In

case of leadership, there was a difference at the .01 level of significance. On occupational characteristics, there were no significant differences both in general and in particular.

3. The guidelines on the appropriate uplift in developing the desirable characteristics of the school administrators as perceived by the experts included individual characteristics concerning human relations and leadership. The occupational characteristics comprised knowledge on jobs and skills and abilities as well.

Keywords: the characteristics, the school administrators.

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาเป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญหรือ ความเสื่อมของชาติขึ้นกับการจัดการศึกษาของพลเมืองเป็นส่วนใหญ่ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพของมนุษย์ให้เป็นผู้มีความรู้ ความคิด คุณธรรม จริยธรรม มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์อยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ประกอบอาชีพได้ตามควรแก่อัตภาพ ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นหัวใจของการพัฒนามนุษย์ (ปองสิน วิเศษศิริ, 2549, หน้า 26) การพัฒนาที่ยั่งยืนและทำให้สังคมไทยสงบสุขอย่างแท้จริงนั้น ต้องเป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้น “การพัฒนาคน” เป็นสำคัญซึ่งภาระหน้าที่ดังกล่าวเป็นบทบาทโดยตรงของสถาบันศึกษาที่จะให้ทิศทางการพัฒนาประเทศเป็นไป ตามจุดหมายที่กำหนดไว้ (ชัยรัตน์ ปราณี, 2549, หน้า 5) นำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นการจัดระบบการศึกษา การบริหารจัดการมาตรฐานและการประกันคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งด้านเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาคุณภาพบุคลากรทางการศึกษา เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 45) มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถม ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยมีสถานศึกษาเป็นหน่วยงานปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ทั่วประเทศ ซึ่งมีสภาพแตกต่างกันโดยสถานศึกษามีอิสระ ในการบริหารจัดการสถานศึกษาภายใต้กรอบนโยบายที่กำหนด ด้วยตนเอง การบริหารการศึกษาในสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการศึกษาของชุมชน ซึ่งการบริหารจะมีประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับคณะครู และชุมชนมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญมากในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะผู้บริหารต้องเผชิญกับการต่อต้านของบุคลากรทางการศึกษาไม่มากนักน้อย ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องระลึกไว้เสมอ คือ การใช้ความอดทนในการแก้ปัญหา และการสร้าง มนุษย์สัมพันธ์ ที่ดีให้เกิดในการทำงาน (ชัยเสฏฐ พรหมศิริ, 2550, หน้า 41-48) การกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานให้มีประสิทธิภาพผู้บริหารสถานศึกษาในทุกสังกัด จึงต้องเป็นผู้มีความสามารถในการครองตน ครองคน ครองงาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ใต้การบังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน (วรารักษ์ ดำรงวัฒนกุล, 2550, หน้า 2) การบริหารงานของสถานศึกษาจะดำเนินไปได้ด้วยดี บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ประสบผลสำเร็จ หรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับคุณลักษณะพฤติกรรม และความสามารถของผู้บริหาร ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถใช้ปัจจัย 4 ประการ (4M) ซึ่งได้แก่ คน เงิน วัสดุ และการจัดการ เป็นพื้นฐานทางการบริหารหรือปัจจัยพื้นฐาน (Koontz, 1993, p.214) ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ การบริหารงานของแต่ละโรงเรียนย่อมมีความแตกต่างกัน แต่ต้องยึดหลักงานวิชาการ เป็นหลักเพราะงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา

ผู้บริหารมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงพยายามปลูกฝัง ปรับปรุงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จึงจะทำให้สามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในทางตรงกันข้ามถ้าหากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ มีลักษณะที่ไม่เหมาะสม จะทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานอย่างมากมาย

ปัจจุบัน การวัดความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่ประสิทธิผลเป็นสำคัญ ผู้นำที่ดีมีประสิทธิภาพจะต้องมีความสามารถในการเข้าสังคม มีความคิดริเริ่ม มีความอดทน รู้วิธีการทำงาน มีความสามารถในการใช้ถ้อยคำมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความตื่นตัว สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ ส่วนประสิทธิผล ของโรงเรียนถือได้ว่าเป็นเป้าหมายที่ครูทุกคนต้องให้เกิดขึ้นเป็นลักษณะของความสามารถของโรงเรียนในการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการปรับเปลี่ยน และพัฒนาโรงเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ซึ่งสาเหตุ มาจากตัวผู้บริหาร ผู้บริหารขาดความรู้ ขาดทักษะ ขาดประสบการณ์ ขาดคุณธรรม จริยธรรม ในการบริหารงาน คุณลักษณะที่ควรแก่การยอมรับ และยกย่องนับถือเป็นปัจจัยประการสำคัญของผู้บริหารที่มีคุณภาพ (วรารักษ์ ดำรงวัฒนกุล. 2550, หน้า 2) คุณลักษณะที่มี ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ มนุษย์สัมพันธ์ คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถ และ ด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะเหล่านี้ต้องมีอยู่ในตัวผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารมีคุณลักษณะ ที่ไม่พึงประสงค์ของ ผู้ร่วมงาน จะทำลายขวัญกำลังใจของบุคลากรในหน่วยงานนั้นๆ ดังนั้นในการคัดเลือกบุคคลากรเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเลือกบุคคล ที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสม สามารถนำครูหรือผู้ร่วมงานทำงานให้เกิดผลดีแก่เด็ก

คำถามการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อย่างไร
2. เพื่อเปรียบเทียบ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน เป็นอย่างไร
3. เพื่อหาแนวทางยกระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

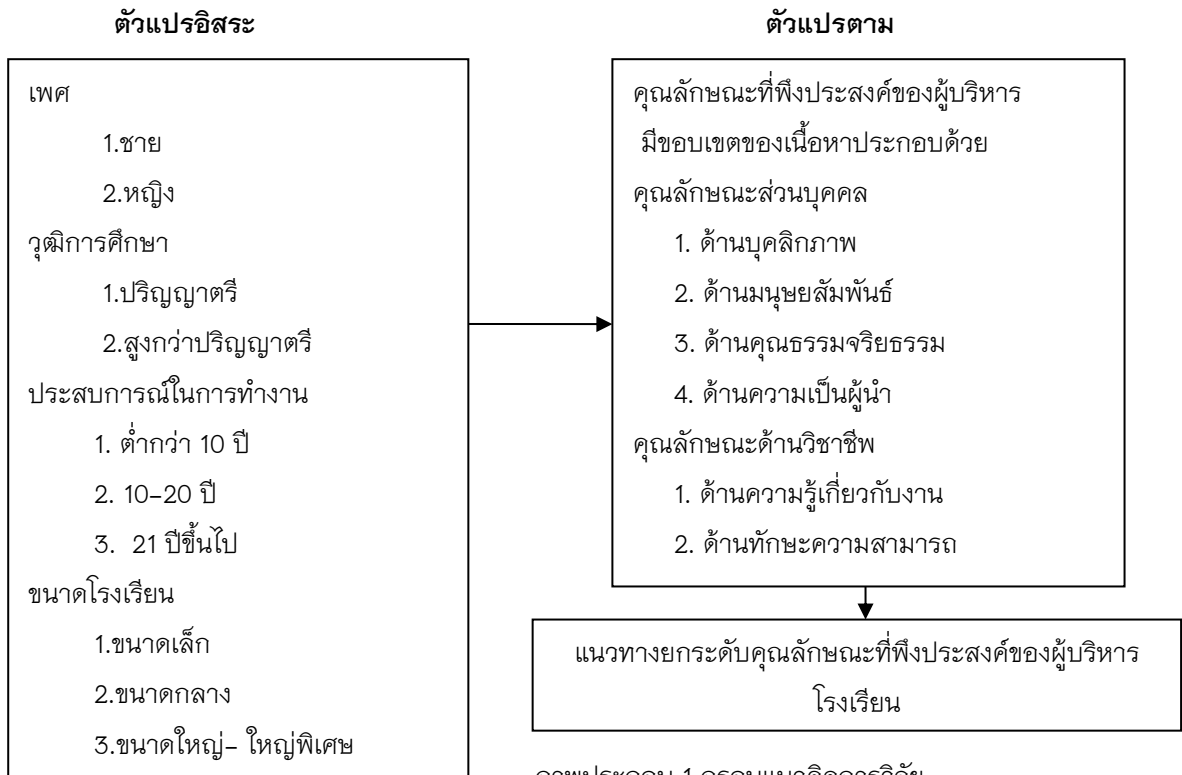
1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
2. เพื่อเปรียบเทียบ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อหาแนวทางยกระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ดังนี้

1. คุณลักษณะส่วนบุคคล
  - 1.1 ด้านบุคลิกภาพ
  - 1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์
  - 1.3 ด้านคุณธรรมจริยธรรม
  - 1.4 ด้านความเป็นผู้นำ
2. คุณลักษณะด้านวิชาชีพ
  - 2.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน
  - 2.2 ด้านทักษะความสามารถ

โดยจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียนและนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังภาพประกอบดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 2,315 คน จาก 81 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 330 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 หน้า 43) เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้วใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบสำรวจรายการ (Check List) เกี่ยวกับ เพศ วุฒิการศึกษาประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครถึงผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

2. จัดส่งแบบสอบถามจำนวน 330 ฉบับไปยังครูผู้สอน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตามโรงเรียนต่างๆ และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จำนวน 330 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean)
3. ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
4. สัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach-Coefficient)
5. สถิติการทดสอบค่าที (t-test)
6. สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) หรือ F-test

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยภาพรวม และรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนคุณลักษณะด้านวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. การเปรียบเทียบลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า จำแนกตามเพศ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านบุคลิกภาพ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกี่ยวกับความเป็น

ผู้นำ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคุณลักษณะด้านวิชาชีพ พบว่า โดยภาพรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางในการยกระดับที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของเชี่ยวชาญ คือคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน และด้านทักษะความสามารถ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. สมมติฐานข้อที่ 1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อยู่ในระดับมาก ผลการศึกษา พบว่า

1.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 คุณลักษณะส่วนบุคคลด้านบุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ คุณธรรม จริยธรรม และด้านความเป็นผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ และคุณลักษณะด้านวิชาชีพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมพงษ์ บริรักษ์นรากุล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. สมมติฐานข้อที่ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน แตกต่างกัน

2.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำแนกตามเพศ คุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านมนุษยสัมพันธ์ เพศหญิงมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 สูงกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำแนกตามเพศ แตกต่างกัน สอดคล้องกับลักฮั่ว แซ่ไคว (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทัศนะของบุคลากรครู โรงเรียนพระฤทธิย์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ส่วนตัวของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 ด้านคือด้านบุคลิกภาพผู้บริหารควรมีความกระตือรือร้นในการทำงานในด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารควรมีเหตุผล และจริงใจ ส่วนด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารควรมีความซื่อสัตย์ โปร่งใส ในการปฏิบัติงานสำหรับด้านความเป็นผู้นำผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล และด้านคุณสมบัติทั่วไปนั้น ผู้บริหารควรมีประสบการณ์ในงานที่รับผิดชอบ

2.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 จำแนก ตามวุฒิการศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ

สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมและทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าครูในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็น คุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านบุคลิกภาพ โดยครูในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสุดาวรรณ เต็มเปี่ยม (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคล ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ซึ่งโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และ ขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านคุณธรรม จริยธรรม แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ นพดล แส่นบัณฑิต (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับผลสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนที่สอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่สอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ที่มีโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านคุณลักษณะส่วนตัวและคุณลักษณะวิชาชีพ โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางยกระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะ ของผู้เชี่ยวชาญ คือคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน และด้านทักษะความสามารถ

3.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 คน เห็นด้วยกับแนวทางยกระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารโรงเรียน ให้เป็นบุคคลที่มีเหตุผล จริงใจต่อผู้ร่วมงานทุกตำแหน่งวางตัวให้เหมาะสมเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย และเสมอต้นเสมอปลาย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้ร่วมงาน มีความสามารถในการรับรู้ถึงความรู้สึก และอารมณ์ของผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี เป็นผู้ประสานงานที่ดี ในทุกโอกาส มีการชื่นชมกับความสำเร็จของผู้ร่วมงาน ให้เกียรติผู้ร่วมงานในทุกโอกาส และมีพฤติกรรมความสัมพันธ์ และวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย

3.2 คุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านความเป็นผู้นำ ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 10 คน เห็นด้วยกับแนวทางยกระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารโรงเรียน ให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เนื่องจากสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่ให้บริการทางวิชาการ เป็นผู้ที่มิวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล และสื่อความหมายได้เป็นอย่างดี มีการชี้แนะ และประพฤติ ปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี ใช้คำสั่งที่ชัดเจนเข้าใจง่ายสามารถปฏิบัติได้ มีการชี้แนะ และประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป มีมาตรฐานด้านความประพฤติทางคุณธรรมสำหรับตนเอง

3.3 คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ด้านความรู้เกี่ยวกับงานผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 คน เห็นด้วยกับแนวทางยกระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ให้มีความรู้และเข้าใจถึงหน้าที่และภารกิจของสถานศึกษา มีการนำนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมากำหนดเป็นนโยบายของสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และกำกับติดตามระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา อย่างจริงจัง มีความรู้ ความเข้าใจต่อกรมอบหมายงานให้แก่ฝ่าย และแต่ละคนได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยี และนำเทคโนโลยีนั้นๆ มาใช้ในสถานศึกษา มีการแบ่งหน้าที่กันทำ ตามความถนัด และความสนใจของแต่ละคนอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่หรือการมอบหมายให้ผู้อื่นทำ

3.4 คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ด้านทักษะความสามารถ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 คน เห็นด้วยกับแนวทางยกระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารโรงเรียนให้มีการกำหนดนโยบาย ของสถานศึกษา และชี้แจงให้ผู้ร่วมงาน เข้าใจถึงวิธีการที่จะทำให้นโยบายนั้นประสบความสำเร็จควรมีภาวะผู้นำที่เข้ม และแนะนำให้ผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานของแต่ละหน้าที่ มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ กำกับติดตาม และประเมินผลตามภารกิจของสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการจัดทำพรรณนางาน มอบหมายงานได้อย่างชัดเจน และสามารถประเมินผลการปฏิบัติงานนั้นได้ มีการนำเทคนิควิธีการใหม่ๆ มาปรับปรุง และพัฒนางานภายในสถานศึกษา แสดงออกถึงความรู้สึก ที่แท้จริงที่จะให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่น มองภาพในอนาคตของโรงเรียน ครู บุคลากร นักเรียนเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้ครู บุคลากร นักเรียน มีการปฏิบัติงาน อย่างมีเป้าหมายและต่อเนื่อง และควรมีการประเมินผล ปรับปรุงผลการปฏิบัติงาน และช่วยเลือกวิธีการที่เหมาะสมอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการอบรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยเน้นสมรรถนะเกี่ยวกับการมีมนุษยสัมพันธ์ การมีภาวะผู้นำ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน และมีทักษะในการบริหารจัดการโรงเรียนให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ

1.2 หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการจัดทำคู่มือสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเพื่อศึกษาและปฏิบัติตนให้เป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพ ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงตัวแปรอื่นที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ที่ยังไม่ได้ศึกษา เช่น ฐานะตำแหน่งหน้าที่การงาน ที่มงาน วัฒนธรรมองค์การ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน

2.3 ควรศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ในสถาบันอื่น

2.4 ควรพิจารณาแสวงหาแนวทางการสร้างเครื่องมือหรือสื่อที่สามารถเพิ่มความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ชัยรัตน์ ปราณี. (2549). *การบริหารสถานศึกษาแนวใหม่ในรูปแบบหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ*. วารสารการศึกษาไทย. 3(22), 35-38.
- ชัยเสถียร พรหมศรี. (2550). *การบริหารสถานศึกษาแนวใหม่ในรูปแบบหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ*. วารสารการศึกษา. 3(21), 28-32
- นภดล แสนบัณฑิต. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับผลสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนที่สอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ลักข์ว แซ่โค้ว. (2551). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทัศนะของบุคลากรครูโรงเรียนพระหฤทัย จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. เชียงใหม่:มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วรารณณ์ ดำรงวัฒนกุล. (2550). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา
- สมพงษ์ บริรักษ์นรากุล. (2550). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สาขาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก
- สุदारัตน์ เต็มเปี่ยม. (2553). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา